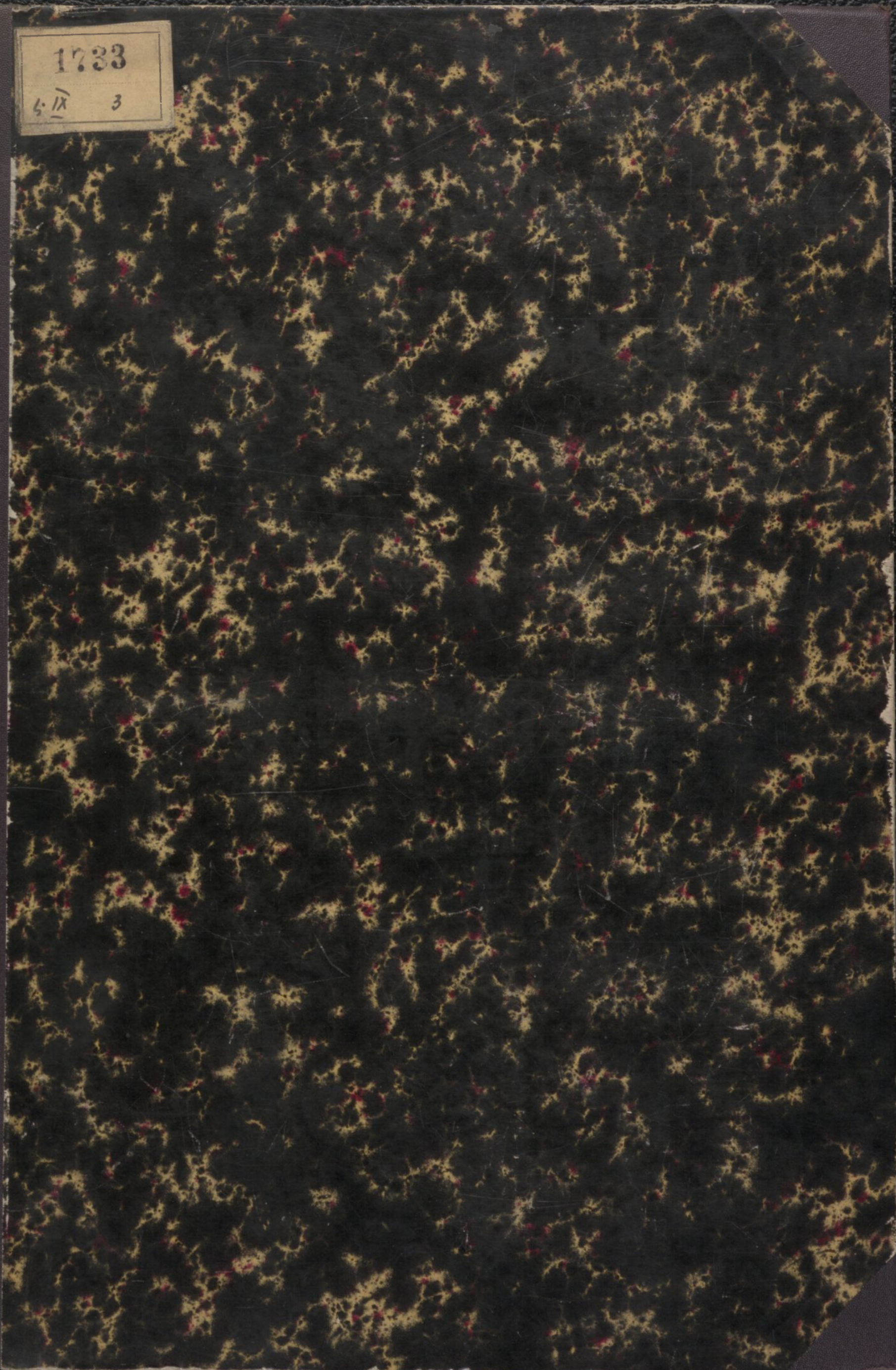
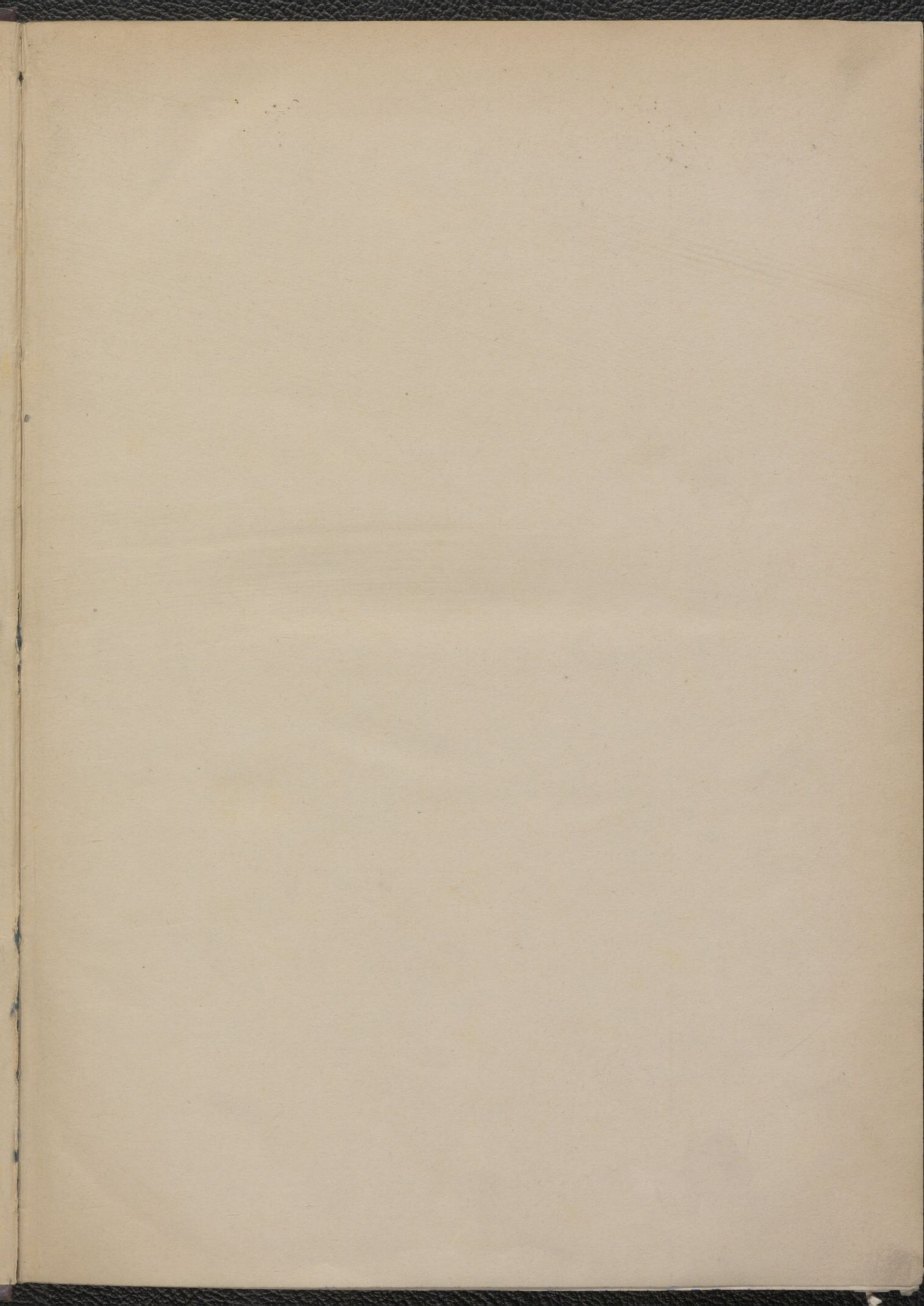

1733

4.18 3

Մանգոսմէի Էֆէսար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՅՈՒԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՄԷՆԷ

1866 ՓԵՏՐՈՒՄ 22 ՍԱԸ

ՆՈՒՄԵՐՈ 1

Մանգոսմէի Էֆէսար հասկածաւոր 5 էանի սէնէտէ 260 նիւսիւ վէրիւն, սէնէվի գրքմէի, բաւած փարապոստի իշխնութ օլարագ, 200 զ՝ օլուպ, ալթը սյլըզը 100 զ՝ օլու-
ճագ, վէ նիւսիւսի տաիի 50 ար փարապոստի թաւաճագ տըր :

Երանաթըն պէճէր սոթըրը իշին, պի-
րինճի տէֆատա 5, իրինճի տէֆատա 2,
վէ իւշիւնճիւ վէ սպիր տէֆալարտա 1
էր զուրուշ ալընաճագ տըր :

Մէքթուպ վէ սպիրէ, իսթանպուլտա Պաղչէ Գաթուսու
խարիճինտէ, գարաղօլխանէ իլէ ճամիի շէրիֆ արա էէ-
րինտէ քեպին Շապօր խանրնտա, Կարապետ 8. Փանտա
էանրն 18 նիւմէրու օտապընա կէօնտէրիլէճէ տըր :

ԹԵՇԷՔԻԻ

Չէնտ սէնէ մահրու միյնէթտէն սօնրա
վիճուտէ կէլէն մուվաֆֆապըլիէթ, էգ
հէր ճիհէթ շայանը շիւքրանիյնէթ տըր :

Հէր նէ գատար, գալէմ մէյտանրն
տան պիւթիւն պիւթիւն չէրիւմէմիշ իւ
տիք իսէտէ, պազը քիւշիւք էիւրէրի
զաթլար թարաֆընտան արաղը արաղը
զուհուրա կէլմէքտէ օլան էլիպազը թաճ
գիրամիդ, պիլզէլէ, « տօթ իշին էօլմէ-
լի, ֆազաթ տիւշմէն իշին տիրիլմէլի »
տօրալը մէսէլինի տէր խաթըր իթտիր-
տիրինտէն, վէ պիւնտէն ալէյճ շէվզ ու
զայրէթիմիդ արթըպ, վէ ումու մէն է-
հալմիդ թարաֆընտան իզհար օլուան
հիւանի թէվէճճիւն վէ արգուհուհն կիւն-
տէն կիւնէ իզաիյատ պուլմագտա օլուու-
զուհն կէօրտիւ կիւմիւզալէն, ալէլ խուսուս
մէյտանը մէպուրտա տահա զեյատէ սէր-
պէթիլէթ վէ ճէսպէթ իւզըն կէօրիւ-
նէրէք, պիւր թարաֆտան տօթլարըմը-
զըն պատիլի մահգուզիլէթի օլուուզու-
մուզ հալտէ, տիկէր թարաֆտան տաիի
աուուլէրիմիզն մահճուպիյնէթիլի միւ-
վէտտի օլմագ նիյնէթիլէ, Սալթանաթը
Սէնիյնէլին լուծֆ ու քէրէմիլի իսթի-
տայէ, պուհտան չէնտ մահ մուգատտէմ
իճթիսար իլէմիշ իտիք :

Գանուհն ու նիւզմըն հիւքմ իթտիլի
էէրտէ, հազգ ու աուալէթ կիւնէշ կիպի
փարապոստա պաշտպանադընտան, սայէյի
մէարիֆիպէյի հազըթի խիւսիլէթիւ-
նահիտէ, նասըլ քի, պուհտան ագալէմ
վարադատա տաիի պիլթիլմիշ իտիք, իշ-
պու ՄԱՆՁՈՒՄԷՅԻ ԷՖԷՍԱՐ նամ զալէթա-
նըն բուխաթըն սէնիյնէթիւնէ մահհար
պուլլուլմուշուզ տուր :

Հուգուգու շախիլէ, վէ պազը էս-
օլապը սայիլէ նազարըլա պազըլտըզտա,

հազըլմըլտա պու պիւր միւրվէթ սայը-
լուպ, վէ հազըր զաթիլնտէ իսէ պիւր նիւ-
մէթի աղիմ իտուկի շիւքհէտէն միւս-
թաղիի պուլլուհաճաղընտան, ՍԱԼԹԱ
ՆԱԹԸ ՍԷՆԻՅՅԷՅԻ մէրահիմտա հազըրն-
տա, շիւքրանիյնէթի աղիմէյի աճիգա-
նէմիդ իզհարընա միւսարաթ իլէտիւ-
տէն պաշտ, շու նիյնէթէ նայիլիյնէ-
թիմիզճէ, պազը զաթլար թարաֆընտան
զուհուրա կէլմիշ օլան հիւմէթ ու հա-
միյնէթ հազըրնտա տաիի թէշէքքիւ-
րիմիզի պէյան իտէրիդ :

Մատամ քի թէշէքքիւր պօրճու մու-
զու էտա իթմէքտէյիլ, զալէթամիդ պա-
լեսարնա պալսը զեյնէթ իլէմէքտէ օ-
լան ՄԱՆՁՈՒՄԷՅԻ ԷՖԷՍԱՐ հազըրընըն աճաճ
խաթըր նաշիլմիզ իշին, էն միւսթաճէլ
իլէրինէ թէգատալիւ իթտիրէրէք, ա-
լէթթաճիլ հաքը իլէ էատիկէար իլէ-
յէն օլ զաթըն էհի հիւնէր վէ մարիֆէթ-
սըֆաթ հազըրնտա տաիի իզհարը թէ-
շէքքիւր իտէրիդ :

Էկէր շու պապտէ պօրճու մուզ, էա-
լընը իզհարը թէշէքքիւր լէրիլմիզէ պիթ-
սէ իտի, քէնտիլմիզի չօգ մէտուտ աուտ ի-
տէր իտիք, հալ պու քի, պուհտան սօն-
րա էտապընա պօրճու օլուուզու մուզ նի-
շէ վաղիֆէ վէ վաճիպէյի զիմէթիլի-
միզտէ վարալըր :

Էվլէթ, իլթէ ըէսմէն գալէմ մէյ-
տանընա տաիլի օլմագտայը, տիմէք տիւր
քի, Տէվլէթճէ, միլէթճէ, վէ ումու-
մէն նէվի աուէմճէ խալը ու մէնֆաթթը
մուճիպ օլմագ խըտմէթիլի իֆա վէ իճ-
րա իլէմէլիլ :

Նէ՝ գատար միւշիլ վէ մուաղղապ
պիւր սանաթ, նէ՝ գատար մուգատտէս
պիւր պօրճ, վէ նէ՝ գատար էա պատիի
շէրէֆ ու իֆթիլիտը ու սէվապ, վէ
էալսօտ պալիսի պէտնամի վէ շէրը ու

խարապ օլուճու նաղիք պիւր խըտմէթ :

Պիւր զալէթա քէնտի վաղիֆէ վէ վա-
ճիպէյի զիմէթիլի էտա իտէպիլմէք ի-
շին, հէր շէյտէն զեյատէ, իլիյա վէ միւ-
տահէնտէն արի օլմալը տըր, շիւնքի
մուղայիլի օլարագ, իլիյա վէ միւտահէ-
նէյի իրթիքիտա իտէն զալէթանըն, ու
մումուհն մէնֆաթթընը, պիւր թաղըմ
գալըմ ու խալին ու գատար տէսթի-
լարա գուրպան իթտիրմէկէ պիւր ալէթ
օլաճալը պի իլթիպաճ տըր :

Մանգուսմէ պիւլիւք վատար իթմէ-
յիպ, իլլա պաշընա պիւր վատ իլէ մէյ-
տանէ չըգմագտա տըր, շէյլէ քի, կէրէք
Տէվլէթինէ, կէրէք միլէթինէ, վէ կէ-
րէք ումուհա խալիսանէ խըտմէթ իթ-
մէք, վէ վաղիֆէյի մուգատտէսէսիլի
իճրա իլէմէք նիյնէթիլէ, տայիմա, « էր-
պէլմէ սէյլէյի, հաթիլիլիլ, վէ « էլ ի-
տա քաթա, մալլումէ վէ մալլումէն հա-
թաթալա խաթալ իտէլ տըր :

Մանգուսմէ պու կիտիլիլէ աճէպա
էանըլմը օլաճագմը տըր, հաճա, զի-
րա, էն մէշուր գալէմ սահիպէրինտէն
իպրէթ վէ նասիհաթ ալմագտա տըր :

Մանգուսմէ աճէպա պիւր թաղըմ տէս-
թթլարը վէ զալմալը կիւճէնտիրէրէք,
տիւշարը գարուլէթ օլուպ, նիյնէթ ու
մագսէտի հուսուլինտէն մահրու գալա-
ճագմըրը հաճա, զիւրա, ումու մէն հազ-
գանիլէթ շինալարըն, քէնտի զայրէթիլի
շէրէճէրէրի շէյլէ տուրսուհն, ֆուգա-
րա, մաղուլին վէ մաղուլին հէր
թարաֆտան տուա վէ թէշէքքիւրլէրի-
նիւն էաղմուր կիպի էաղաճաղը, վէ թա-
րիլիլիլի քէնտույէ պիւր էօլմէզ միւքեա-
ֆաթ հազըրլաճաղը տաիի շիւքհէ-
տէն միւսթաղիի տիւր :

Ա իլթթըր Հիւկօ նամ շէօհրէթ շու-
ար զաթ, պուհտան իւշ պուշուգ սէնէ

գատար մուգատուեմ, Լէ Միլէրապը նամ էմալի նա մեշհուտ քիթապը թապ ու նէշը իյլէտիքտէ, Էվրոպա գալէմ սահիպէրի օլ գատար հայրան օլմուշ, վէ օլ գատար շէվգէ կէլմիշ խիւլէր քի միւլէլիքի միւշարիլէյի հիշ տէյիլ իսէ պիր տէֆա պիզգաթ կէօրմէք, վէ իզհարը թէշէքքիւր իլէ պէրապէր, մէզքիւր քիթապընը թէպրիք իթմէք շէրէֆ ու իգպալինէ նայիլ օլմագ նիյէթիյէ, Էվրոպան հէր թարաֆընտան կէլէքէք, Պէլճիգա տէվէթի բայիթալթը օլան Պրիւստէլ շէհրինէ թէճէմմիւ իթմիշ, վէ 1862 սէնէսի սեպտեմբերի 16 սընտա, օլ շէյիլի շուարաթօլան Վիգթօր Հիւկօյա պիր միւլէմմէլ զիյաթէթ վէրմիշ իտիլէր:

Մէզ քիւր զիյաթէթտէ, Պէլճիգա վիւլէթաթը վէ գէվաթը մուազգամսընտան տախի նիշէ զաթիար պուլունտուգլարը հալտէ, 80 նէֆէր գատար հազըրու ն պուլունմուշ, վէ թաամ վազթիւն տէ պատէլէր նուշ օլունուպ, ատէթտէն օլտուղու իւզըն, սէքիզ օն գըթա գատար տախի, էն եիւքսէք Ֆիքրիլէրին էսէրլէրի օլտուղու թագաթիւտէ նուլգլար սէօյլէնմիշ, վէ Վիգթօր Հիւկօ տախի, օնլարա գարշըրգ պիր նուլթ գը բիւր քէմալէթ իլաաթ իթմիշ օլտուղունտան, գալէլէրին, ալէլ խուսուս զագէթալարըն վագիլիլէրի նէ օլտուղուն անլաթմագ նիյէթ վէ էմէլիյէ, պազը ճիւմլէլէրի թէրճէմէսինի պէյան իտէրիզ:

Վիգթօր Հիւկօ կիպի պիր գաթըր նաւտիր իւզ գուհուրուն մէզքիւր նուլթու իւզըրինէ, հէր քէսին տիգգաթ վէ միւլթալաաթըն տալէթ իյլէտիքտէն պաշգա, պիր թապըմ միւտաշէնէճի գալէմլէրին տախի, հիշ տէյիլ իսէ ճիւզ իճէ պիր նասիհաթ ալարագ, շու թուլթաուգլարը պաթըլ, վէ միլէթին խարապընը միւլէտաթ օլունու թարիգտէն վէ զայրէթի ճահիլէտէն վազ կէշմէլէրինի նասիհաթ իտէրիզ:

Մէզիւր Զապաթ Թէրճէմէ:

« Լէֆէնտիլէր, սիզլէրէ ճիւմլէթէն նէ սուրէթլէ իզհարը թէշէքքիւր իտէճէլիւր, վէ էյլէրինիզ քեաֆֆէթէն պիրլէքտէ օլտուղու հալտէ նասըլ թուլթուպ վէ սըգաճաղըմը պիլէմէմ: Ֆագաթ, պուլունտա տախի պիր գօլայ թարիգինի տէր խաթըր իթմէքտէյիմ: Են պու ճէմիլէթտէ հազըր պուլունտան էֆէնտիլէր, սիզլէր քէթէպէ, զագէթաճը, զագէթա վէ քիթապ թապ ու նէշընի տէր իւհտէ իտիճի, թապլանէճի, ումուրը բօլիլթիդըյէտէն պահա իտիճի, վէ էրպապը միւլթալաաաա միւլէթթէպ օլտուղունուլթագտիրտէ, գանդի շէյէ վէքիւլէթ իթմէքտէսինիզ: մէկէրշի աղ ու ֆիրասէթին գուլվէյի ֆայիլիյէյի քեաթիլէսին, վէքիւլէթ իթմէքտէ տէյիլիսինիզ, մէկէրշի ասարը

մաթպուլաթըն հէր նէվիսի սիզլէրին հիւմլէթ, զայրէթ վէ ֆէտաքեարըղըյա հուսուլէ կէլմէքտէ տէյիլ մի տիր: մէկէրշի չիմտիքի ճէմիլէթի պէշէրիյէնի գուլվէյի թէմիլգիլէսի ալար վէ ալէթի սիզ տէյիլիսինիզ: վէհասըլ Մաթպուլաթ տէնիլէն շէյ սիզտէ թէճէսսիւմ իթմէքտէ տէյիլիսիր: Խմտի էօյլէ օլտուգտա, մաթպուլաթ շէվգինէ պիրէր պատէ նուշ իթմէքլիլի թէքլիլի իտէրիմ:

« Նէվգինէ, շէվգինէ, քեաֆֆէյի միլէթլէրին մաթպուլաթարը շէվգինէ, վէ սէրպէսթ, թէէսիլի, վէ գուլվէթիլ, շէրէֆիլ վէ քէսիլիլ նիւմա օլան մաթպուլաթարը շէվգինէ, պատէլէր նուշ իտէլիմ:

« Լէֆէնտիլէր, ճէմիլէթի պէշէրիյէնիւրընը մաթպուլաթ տըր, վէ ընդգ պուլունտան հէր պիր մահէլլտէ իսէ, ճէնապը հիքմէթուլաշըն պիր էսէրի պուլունտաճաղը պի իշլիպահ սըր:

« Տիւլիւմէք, հուգուգու պէնիի ատէմին էն պիլիւք հուգուգլարընտան պիրիսի օլտուգտան պաշգա, բուհու միսիլու ալիզ տիր տախի տէնսէ ճայիզ տիր: Պուալէմտէ էֆքեարը ատէմէ գաստ իթմէք, ատէթա շախսընա գաստ իթմէք տիմէք տիր: Սէօյլէմէք, եազմագ, պասմագ, վէ նէշը իթմէք, հուգուգ նազարըյա պազըլտըգտա, պիր պիրինէ պէնտի եէքճիհէթի վէ միւնասէպէթ իլէ մէրպուլ պուլունտագտա տըրլար: պուլար էօյլէ շէմալէրլէր (սէրք) տիրլէր քի, հիշ տուրմայրպ պիլիւմէքտէ, վէ գուլվէտէն ֆիլիլէ կէլմէքտէ տիրլէր: էվլէթ, պուլար պահըն էֆքեարը պէնիի ատէմին աքսէնտաղը սէտա օլան տալալարը տըրլար:

« Նէվի ատէմին աղ ու իտրաքը շէմալէրլէրինի վէ գուլպի նըաֆլարընը (րէյյօն) էն կէնիլի մաթպուլաթ օլուպ, վէ մաթպուլաթըն գուլպի իսէ, պիզգաթ մէտէնիլէթ տէնիլէն շէյին գուլպի տիր (տիյամէթը) տէնիլէն հազգ տըր:

« Հէր նէրէտէ վէ գանդի վագըլտա մաթպուլաթ սէրպէսթիյէթի էքսիլիլ իսէ, օրատա մէտէնիլէթ (սիլիլիզապիճ) տախի պիլտէրէճէտէ էքսիլիլ: վէ մաթպուլաթ սէրպէսթիլէթին մէն իտիլտիլի հէր եէրտէ, նէվի ատէմին նաֆագասը տախի քէսիլիլ տէնսէ ճայիզ տիր: Լէֆէնտիլէր, վագըլիլիլգին իգիլիզապընճա, պիզլիմ պօրճ վէ մէմուրիլէթիլիլ, ճէմիլէթի պէշէրիյէնի էսիլիլ թէմէլ թալարընը թէպտիլ իտիպ, եէնի վէ սահիհ պիր նիզամ իճատ իթմէք, վէ հէր եէրտէ թէսալվուրաթը խէյալիլլէ եէրինէ, ումուրը հազըրըյիլ պէճայիշ իթտիրթիլէք տիր: ճէմիլէթի պէնիի ատէմին շու էսասլարընը ալթ իսթ իթմէքլիլ, վագաա ասըմըրըն էն պիլիւք պիր ֆիլլ ու խըտմէթի տիմէք տիր: մաթպուլաթ գուլվէթիլին քիւլի մէվանիլէ զալէպէ իտէրէք, միպիլ գասըրգա, գաթօլիլքլիլ (պուրատա խաւարեալը մանհասընա գուլլանըմը տըր), ասկէրլիլ, վէ միւսթագիլլիլ իտտալարընը, վէ էֆալ ու խէյալաթը պազըլլանէլէրին քեաֆֆէթիսին էճիւնէ գաթարագ: սիւրիւքլիլ կէթիլիլէճէլիլտէ ասլա չիւրէ հօգտուր:

« Մաթպուլաթ տիմէք, պիր գուլվէթ

տիմէք տիր: Սէպէպ: չիւնքի, աղ ու ֆիրասէթին էսէր ու սէմէրէսի տիմէք տիր:

« Մաթպուլաթ էօյլէ պիր ճանլը պօրուտուր քի, սապահ հօրօգու կիպի հէր միլլէթի ույանտըրը, վէ սալթը պիւլէնտ իլէ (եիւքսէք սէս), հազգ ու ատալէթ փատիշահընը թահիլը հիւքմրանիլէ ճիւլուսուտա խապէր վէրիլ: վէ կիճէնի գարանըղընա ասլա իթիպար իթմէյիլ, իլլա թուլուի շէմի սէլաուլար, վէ ճիւլէ ալէմէ պէյան իտէր: Լաքին, պազը քէրէ, աճայիլ հալ, անտէն իսթարաթ պէքլէնիլէճէք եէրտէ, մուղայիլի օլարագ, օնս իսթարաթ օլունմագտա տըր, վէ պու իսէ, պազըղուշուն հօրօգա իթապա գալըրշմասընա պէնիլէր տէնսէ սէգա տըր:

« Լէվլէթ պազը մէմլէքլէրտէ, մաթպուլաթ սէրպէսթիլէթի թագիլ ու բայիմալ օլունտագտա տըր: Սէպա մաթպուլաթըն պիր էսիր մագամընտա թուլթուլապը ճայիլ մի տիր: Խայր, խայր, մաթպուլաթ էսիր օլամագ: հաթթա, էօյլէ պիր ինթիմալին խարիճիտէ պուլունտան շէյի, իսանէ տախի ալմագ ապէս տիր:

« Պունտանտա գաթիլաղար, էսիրիլլին տախի, իքի պիլիւք թարըր վար տըր: եանի, պիրինճիսի Սպարթագիլու կիպի տիւշմէնիլէ գարըն գօյարագ, զէնճիլէր թաշըմագ, վէ մէզքիւր զէնճիլէրի գըրարագ լիէքրարէն քէնտի նիլլէթ ու մագսէտինի մէվգըր իճրայէ գօյմայա չալըշմագլը օլուպ, վէ իքինճիսի տախի, հազգանիլլէթին խաթըր իլին, հէր նէվի շէթմ ու հագաթէթ վէ ճէվր ու ճէֆայէ թէհամմիւլ կէթիլիլէք տիր: Խմտի, տիւշմէնիլէր զէնճիլէրլիլէ պազլանմը օլան հէր գալէմ սահիլի, էվլէլէթ թարըն իճրաաթնա միւլթէթի օլամատըղը թագտիրտէ, իքինճի թարիլի իթթիլաալ իթմէքլիլէ հաղըր ու միւնթաղըր պուլունտալը տըր:

« Խայր, խայր, էֆէնտիլէր, նասըլ քի պալիսի թէհայիլը օլամագ սուրէթտէ սիզլէր տախի, տահա չիմտիշիլէ տէլայիլի միւսքիլէ իլէ պէյան իլլէտիլիլ, տէսթթար նէ եաքարլար, վէ գանդի թարիգ ու թէտպիրի թուլթարլար իսէ թուլթաուլար, պէն տախի իսպաթընա գատըր օլտուղում հալտէ սէօյլէրիմ քի, աղ ու ֆիրասէթին էսիրլիլքտէ գալմասը ինթիմալտէն տէյիլ տիր, վէ օլամայաճագ տըր:

« Լէֆէնտիլէր, էօյլէ պիր ասըրտա եաշամագտայըլ քի, մաթպուլաթ սէրպէսթիլէթի օլմատըգճա, թարիլի սէլամէթին հուսուլի տախի միւմքին օլամագ: վէ մաթպուլաթ սէրպէսթիլէթի օլմայան եէրտէ, եանլը թարիգէ սիւլուք օլունուպ, հիշ պիր վագըլթաա աֆաթ ու էքտարտան գուրթուլունտայաճագը միւնէրէտ տիր:

« Պու կիւնքի կիւն մէյտանտէ պազը մէսէլէլէր վարտըր քի, ասըրմըրըն մէսէլէլէրի օլուպ, վէ քէնտի նէգաթիլիլտէ պուլունտուղունտան, անլէրտէն սարֆըր նազար իթմէք ինթիմալտէն տէյիլ տիր: Լէվլէթ, պուլունտ օրթա եէրի հօգտուր, եա մէզքիւր մէսէլէլէրին հալ ու թէսլիլէթինէ չա-

լընդ պ մուվաֆֆազ օլմալընդ, վէ եախօտ հէր պիր չէյտէն վազ կէչէրէք, պիր թարաֆա չէքիլմէլիդ

«Հալ պու քի, սէրպէսթ մաթպուաթ սայէսինտէ, հէր չէյին կէօրիւլլալ տուլուլապիւլէճէկի, վէ հէր կիւճիւլքէրին չարէսի տիւ չիւնիւլիւլ վէ իճրա իտիլէպիլէճէկի, վէ հասըլ մէնգիլի մագսէտէ իրինիլէպիլէճէկի պի իշթիպաճ տըր. վէ իշթէ տիւնետա սա հիլի սէլամէթէ, անճագ օլ վագըթ չըգարըլապիլէճէք տիր: Մաթպուաթ (զագէթա, քիթապ, վէ էվրագը սայիլէյի նաֆիա մանասընա ալընմալը տըր) օլմայան եէրտէ, հէր քէս գարանըլգտա տըր տիւն քտիր. վէ կիճէնին գարանըլընտա կէզէնլէրինտէ, տիւլիւլ գալգանագլարը, վէ պիր պիրէրինէ չաթըլ չարբարագ, գաֆալար եախօտ կէօղէր չըգարանագլարը, վէ վարթայի հէլաքէ տիւլէրէք թէլէֆ օլմալըլարը չիւքէտէն միւսթաղի տիր. էվլէթ, ճէմիլէթի պէչէրիլէ, կէմիլէրլէ տօլու պիր իմանա պէնգէր, էօյլէ իմանտա պիր ֆէնէր օլմատըլը թագտիրտէ, հէր նէվի գաղա վէ պէլանըն գուհուրա կէլէճէյի պէտիհի տիր:

«Էֆէնտիլէր, մաթպուաթ սէրպէսթիլէթի մէրի իւլ իճրա օլան եէրլէրտէ, էհալինին սէնվիլթ ու խէթայատան արի գալըլ, հալի թէրէտտիւտ վէ պիգարարիտէն գուրթիւլանագը, վէ թուլթուղու մէսէքտէ տօղընճա ատըմ ալըլ, սէլամէթ իւզըրէ եէօրիւլէպիլէճէկի պիր սահիլիք տիր:

«Ճէմիլէթի պէչէրիլէյէ մախսուս օլան միւլքիլթ ճատթէլէրինին էն մուզլէմլէրինտէ տախի, մուլթաղ սուրէթտէ մաթպուաթըն ըհիպէրլիլի էլլէմիլէթտէն տիր. վէ օլ վագըթ, կէրէք ֆիքիրճէ, կէրէք չէրիւթճա, վէ կէրէք սահիլիքճէ, չիւքէ տէնիլէն չէյին մանվ ու իդալէ գըլընճագը պի իշթիպաճ տըր: Գարանըլգտա եէօրիւլէքէ եօլ ալընմագ. հալ պու քի, եօլ եէօրիւլէյի իլէրու կիթմէլի տիր. Նիհայէթ, պիր ատէմ կիթտիկի եօլուն նէրէսի օլտուղուն բանա պիլմէլի տիր, վէ իշթէ ասըլ պիլիւք մէսէլէտէ պու տուր: Սախթէ պիր թարիգ թուլթմագ, ասլա էմրի թէգատտիւմի իճրա իթմէք տէյիլ տիր. վէ իլէրու կիթմէյէրէք ատըմար ալմագ, անճագ քէօր քէօրիւնէ իթաաթ իթմէքիլի իրթիքեապ իտէնլէրէ մախսուս պիր հալ տիր. վէ էսկի եախօտ պաթըլ եօլլարտա, պիր տիւլիլէ այագ սալլայարագ, եօլ ալմայրպտա, իլլա եէրլէրի գագըմագ, մաքիւնավարի հարէքէթ իթմէք տիւն ք օլմազընտան, պէնիի ատէմէ եագըչըր պիր չէյտէյիլ տիր. քէնտիմիլէ պիր չէյի հէտէֆ (նըչան եէրի) իտիպ, նէրէյէ կիթտիկիմիլի պիլմէլի, վէ հէր պիր զայրէթիմիլի իլէ, անլէրտէն հուսուլէ կէլէն նէթիճէլէրի էօլիւլ պարգընա տիգգաթ իթմէլիլի. չիւքի, հէր պիր ատըմըլգտա պիր թէֆէքքիւրիմիլ օլմալը տըր, վէ ատըմըլընտա պիր պիրինէ մէրպուլթ օլմալըլարը իլմի մանթըլ անքեամընտան տըր. իմտի, թէֆէքքիւրլէրին սօնրատան հալլ օլունճագը, վէ անտէն հագգանիլլէթին զահիլէ չըգանալը, վէ հագգանիլլէթին արգասընտան տախի

ֆիւթուհաթըն եէթիլէճէկի էմրի ճէլի տիր: Ասլա կէրի կէրի կիթմէլիլիլի, թէրէտտիւտ իւզըրէ հարէքէթ իթմէք, պօշ գաֆալըլ ալլամէթի տիր. վէ պիր պապտէ հէմ իսթէք կէօսթէրիպ, վէ հէմտէ իսթէքսիլլիք կէօսթէրմէք, էն զիյատէ աճընմայա չայան պիր հալտիր: Գօրգալըլ, կէվէքիլէք, վէ իհմալ տէնիլէն չէլ, տիւլիւնմէք նէ իտուկին պիլլէն ատամ իշի տէյիլ տիր:

«Իմտի, իշթէ պու պատէյի իշէրիմ Մաթպուաթ չէվգիլնէ. անըն գուվլէթ ու թէէսսիւրի, վէ չան ու չէրէֆի չէվգիլնէ, վէ իշէրիմ Պէլճիգատա, Ալմանետա, Սիւխտէ, Իթարետա, Իսբանետա, Ինկիլթէրրատա վէ Ամէրիգատա տէրքեար օլան, վէ պաշգա մանլէլէրտէ տախի վիճուտէ կէլմէսի արգուրէ քէպիրիմտէն պուլունան Մաթպուաթ սէրպէսթիլէթի չէվգիլնէ:»

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Պիր իքի այտան պէրու, Լէվանթուա, Խալհաթա տայիր բէք չօգ պահսլար տէրճ օլունմագտա տըր:

Վագաա մէգքիւր զագէթատա կէօսթէրիլէն Էֆքեարլարըն քեաֆիքէսի շալանը թահսին տիր տէնիլէմէլ, լաքին թագտիրէ չայէսթէ նիլէ միւլթալար կէօրիւլթիլէլէտէ ինքեար օլունմագ:

Լէվանթըն ինկիլիլ զագէթալարընտան ալարագ եագըղընա կէօրէ, կիւյա Մուրատ Էֆէնտի հալլէթիլէրի պաշլալընտա պուլունտուղու հալտէ, Խալմէհալիսինտէն պիր չօգ նուֆուգքեար զաթլար, մէմալիքի մահրուսէտէ տախի միլլէթ մէճիլի ուսուլիլին ճարի օլմալընը նիլէթ ու արգու իթմէքտէ, վէ իհտասընա շալըլմագտա, վէ հաթթա, չու մագսէտլէրինին հուսուլի իշին, Խաթան պօլտա տիվարլարա Օսմանլըճա թէէսսիլլի իլանմալէլէր տախի եարըչտըրթմագտա իմիլէր:

Պուլագըրտըլարըն սըրֆ արաճիֆտէն իպարէթ օլմասընտա հիլ չիւքէ եօգ տուր. չիւքի պիլ, նէֆսի Խաթանպօլտա օլտուղունմէլ հալտէ, պէօյլէ պիր չէյին գուհուրինի նէ կէօրմիւլչիւլ տիւր, վէ նէտէ իշթիմիլչի տիր. նասըլ քի պիգգաթ մէգքիւր զագէթա տախի, մէգքիւր հալվատիսին պի էսաս օլմասընը իգրար իլլէմիլ տիր. Ֆագաթ արգասընտան տախի չէօյլէ սէօյլէմիլ տիր:

«Տէվլէթի ալլանիին թէպաալարը, եարըմ տուղինտան զեյատէ ճինս ու միլլէթլէրտէն միւլթիթէպ օլուպի վէ եօլա կէլմէլ պիր էհալի օլտուղունտան, վագաա չիմալիլէրտէ, էօյլէ պիր մէճիլին իհտասընա գատըր ու չայէսթէ տէյիլ տիր. լաքին, իլլուտէ խուսուսու մէգպուլուն իճրասընա գալըլըլաճագը տախի իհթիմալին իարիճիլտէ պուլունմա

տըղընտան, մէգքիւր արաճիֆ, Թամ վագթիլտէ գուհուրեաֆթէ օլարագ, օլ պապտէ պագը միւլթալարա կիրիլ չիլմէսին սէպէպիլլէթ վէրմիլ տիր տէնիլսէ ճայիլ տիր. վէ պու նիլլէթին լազըրտըր, իլք տէֆա օլարագ կէչմէքտէ օլմայըլ, հաթթա, պուլունտան իւլ սէնէտէն զեյատէ մուգատտէմ, ինկիլիլ սէֆիրի սալըլ սիր Հէնրի Պուլլըր, պու մատտէ իւզէրինէ բէք չօգ զիհն եօրմուլտուր. վէ միւլարիլէյին պու պապտէ օլան քէչթէրի իսէ, Թիւրքիյա հագգընտա քէնտիտէն զեյատէ քէսպի մալլէմաթ իթմիլ օլանլարընիլնէ միւլարճճահ թուլթուլմայա շայան տըր տէնիլսէ ճայիլտիր:

«Եուանիլթանտա, Մէմլէքէթէյնտէ, վէ Մէմալիքի մահրուսէտէ հէմհուտուտ օլան սայիր մէմալիքտէ քի միլլէթ մէճիլլէրի իհտասընտան ճէսարէթ ալարագ, վագաա, սիր Հէնրի Պուլլըր, Մէմալիքի մահրուսէտէ տախի, պագը թէպէտտիւլթ իլէ իհթիմալտէն օլմասընը, վէ մէգքիւր մէմալիքէրին օլ պապտէ կէօրտիւլլէրի մէնֆաաթը, Թիւրքիյա էհալիսինին տախի կէօրէպիլլէճէկին իտտաա իլլէմիլ տիր. լաքին, պիլ ճէսարէթ իտէրիլ տիլմէյէ քի, միւլարիլլէյին չու միւլահագատը, վագաա սախալթի գալպիլէսինտէն նէչէթ իլլէմիլ տիր, Ֆէգաթ բէքտէ տօղըն տէյիլ տիր:»

Լէվանթ պուլնլարը սէօյլէտիքտէն սօնրա, Թիւրքիյատա միլլէթ մէճիլի իհտասընըն հէնուլ վագթը կէլմէմիլ օլմասընա, պիլլէրին միւլթիլլէթ տին ու մէգհէպտէ պուլունմամըլ, վէ մէտէնիլլէն եէթիլիլիլ աղ օլմասընը, վէհասըլ, նէ Խալմարըմըլըն, վէ նէտէ Խրիսթիյանլարըմըլըն, էֆքեարճա տահա օլ տէրէճէյէ եէթիլմիլ պուլունմամասընը պիրէր սէպէպ տէյի կէօսթէրտիլլիլէ պէրապէր, պիլլէ հէմճիլար օլան միլլէթլէրտէ, մէգքիւր մահրուլարըն պուլունմատըլըն տախի իգրար իլլէմիլ տիր. վէ սէօյլէտիքէրինի թատտիլ նիլլէթիլլէ, չու աթիտէքի միւլթալարա տախի կիրիլմիլ տիր:

«Թիւրքիյանըն էհալիսի, մէպուսինի միլլէթ մէճիլինէ մալիք օլմագըլըն, հիլ պիր շարթընա մալիք տէյիլ տիր. Պուլլարա էմիլլէթ իթմէլէր, Բուլար Էրմէնիլլէր չէքմէլլէր. վէ Էրմէնիլլէր իքիսին տախի գըսգանըլար, վէ պունլարըն իւլիւ տախի պիրլիքտէ օլարագ, Թիւրքիլէրէ չէճի խալիսէթ իլէ պագմալար. Էվլէթ, Թիւրքիյա էհալիսի իւզէրինտէ կէօրիւլէկէլմէքտէ օլան չուզըտտիլլէթ, եալընըլ Խալմ իլէ Խրիսթիյան պէյնիլտէ օլմայըլ, իլլա Խրիսթիյանլարըն հէր զըմը պէյնիլտէ տէր:

քեան պուլունմագտա տրր • վէ օլ դա-
տարտա շիտտէթ իւզրէ պուլունմագտա
տրր քի, անճագ օլ ֆիքր ու նիյէթէ
սարֆը Էվգաթ ու Էզհան իթմէքտէ օլ
նուգլարրնտան, ճիւմէսի պիրլքտէ պիր
մագսէտէ խրտմէթ իթմէքլեքտէն իւմի-
տի գաթ իյլէմիլէր տիր • վէ իսլամլար
նէգալնտէ տէրքեար օլան զայիֆլեքլէրի-
նին ասըլ սէպէպիտէ, իշթէ պուլ տուր •

«Շէօյլէ քի, մագալլահ, Էկէր Տէվլէ-
թի ալիյէ խարապա եիւզ թու թաճագ օլ-
սա, Էէրլի խրիթթիյանլարտան պիրիսինին
շու մէմալիքի իհնա իտէպիլմէսի միւմքին-
սիզ օլամայաճագտա տալիս, Էէք միւշքիլ
օլաճագտրր • վէ, շունու տալիս իզրար
իթմէքլիզ քի, շու միւ խթէլիֆ ճինս վէ
միլլէթլէր իլնտէ, պուլ ճիւմէ իլէ տա-
լիս, Թիւրքտէն պաշգա, իտարէյի տէվ-
լէթ տէնիլէն հիւնէր ու պասիլթէթ մա-
լիք հիւ պիր միլլէթ Էօգտուր, վէ պուլ-
նատա խալթ, մէզքիւր միլլէթլէրի
քեաֆիթէն խտարէյէ միւզթէտիր օլ-
մասը տրր •

«Լաքին շունու տալիս տիւշիւնմէլի-
յիլ քի, Էկէր Էհալի, միգտարը քիֆա-
յէտէ մէտէնիլէթ իտինմիշ օլսա խտի
տալիս, մուրախտալար իլին, ինթիլսապ
մատտէսինին սէրպէսթ ճէ վէ լայրգըլա
իճրայա կէլէպիլմէսի, աճէպա միւմքին
օլապիլմէք միլլիտի, Էօսսա, հէր մէմէ-
քէթին մէճիլի իսթէտիրի առամա գու-
րալար մը գապանտրթաճագտր • շիւբ-
հէսիզ Էօյլէ օլաճագտր, նասըլ քի, Էմ-
սալարը, Էյալթէթլէրտէ կէօրլիլմէքտէ
տիր, Էանի տիլմէք իսթէրիլ քի, Էյալթէթ
մէճիլթէրի ազալարը, պուլունտուգլարը
մէմէքէթին բաշալարը սայէսինտէ մէս-
նէտնիլին օլմուշար օլուպ, օնլարըն հիւքմ-
ու թէէսիլթէրի թաճթնտա պուլուն-
մագտա տրրլար • վէ իսթանպուլտա պիր
միլլէթ մէճիլի իհնապնտա տալիս, ին-
թիլսապ օլունաճագ օլան մուրախտա-
լարըն, հիւքիւմէթի մէքքէլիլէնին իս-
թէյի իւզրէ մէյտանէ կէլիպ, վէ անըն
հիւքմ ու թէէսիլթի թաճթնտա պուլ-
լունմայաճագտրնա նէ իսպալթըմըզ վար-
տրր •

«Վազաա, թէվաթուրէն սէօյլէնմիշ
օլան շու հարէքէթլէրին գուհուրա կէլ-
միշ օլմասը պիէսաս տրր • լաքին, Էկէր
սահիհէն Էօյլէ պիր նիյէթ ու հարէքէթ
կէօրլիլմէշ օլսա իտի տալիս, քեաֆ-
ֆէյի Էհիլ տիգգաթլարըն, թրպը
պիլիմ կիպի տիւշիւնիւպ, վէ պիլիմ
կիպի միւթալաա իտէճէքլէրի իհթիմալ-
տէն խտի տէյէպիլթիլզ, Պիլլէ, պուլ
մէմալիքին շիմթիլի, վէ պուլունտան սօնրա
կէլիպ կէլէճէք օլան պիր գաշ սիլսիլ-
լէրին կիւնիւնտէ տէվամ իտէճէք օլան
հալինէ նաղարէն, Էօյլէ միլլէթ մէճիլի

վէ սայիլթէտէն սարֆը նագար իլէ, պի-
լիմ Հինտիթանտա իթթիլսապ իթմիշ
օլտուղունմուզ միսիլլու, բրզ ու սալահ,
վէ ազլ ու ֆիրասէթ Էսալարը իւզէ-
րինտէ միւէսսէս օլտուղու հալտէ, պուլ-
լատա տալիս տէսթթա պիր հիւքիւ-
մէթ թարլը իթթիլսապ օլունտա տահա
իլի տիր • զիւրա, օլ սուրթթտէ պիւլիւք
մուհասսէնաթ կէօրլիլմէշտիր • շէօյ-
լէքի, պիր տէհր զարֆընտա, օն զրթա
մէմալիքտէն զիյատէ մէմալիք, մէզ-
քիւր ուսուլ սայէսինտէ, նըսըֆ մէր-
թէպէ պարպարլըգտան, Ասիա թէվա-
րիլիլնտէ պուլունտան էն զիյատէ իլէրու-
տէ պուլունմուշ օլան, վէ մէտէնիլթէթ
միւսթալիտ սայլլան մէմալիքլէր սըրա-
պնա կէլէպիլիլլէր տիր •

«Սէօյլէտիրիլիլ սուրթթտէ պիր հիւ-
քիւմէթին վիճուտէ կէլմէսի զըմնտա
լալըմ կէլէն ունտուրլարըն չօղունա,
Թիւրքիյա զաթէն մալիք պուլունմագտա
օլուպ, վէ պաշլըճա տէրքեար օլան Էք-
սիլթիլին տօլտուրուլմասընա իսէ, վիւ-
քէլատան Էհիլ սէրվէթ վէ սահիպ քէ-
մալթ զաթլարըն Էէք չօգ Էարտըմ ի-
տէպիլթէքլէրի պէտիհի տիր •

«Վէ մէզքիւր Էքսիլթիլին իսէ, շիմթիլի
ուսուլուն Էէրլինէ, մէմալիքին իհթիյա-
ճաթընա մուղայիլ, թէճիլիլպէլէրի իս-
րիճիլնտէ, վէ գուարթթիլին մա ֆէվ-
զիլնտէ օլան պիր ուսուլուն իթթիլսա-
զիլլէ իլմալ օլունմայաճագը շիւբհէսիլ
տիր •

Էսէֆ իտէրիլ քի, Էվանթա նագա-
րէն, Թիւրքիյա Էհալիսի, Հինտիթան Է-
հալիլթիլ գատար, նըսըֆ պարպարլըգտա
օլուպ, վէ հէնուզ մէտէնիլթէթիլալը-
մէլին իճրասընա առտէմի գապիլիլթէթի
տէրքեար տրր • հալ պուլ քի պիլլէ, միւ-
րատ օլունուպ, վէ իլթիլա իտէն գօ-
լայրգլար հիմմէթ օլունտուղու թագ-
տիրտէ, Թիւրքիյա Էհալիսինին, ազ վա-
զրթ զարֆընտա, Էէք չօգ թէգատտիւմ
իտէպիլթէլի, Էմէլի Էղէպտէն տիր •

ԹԱՏՐՈՆ ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ

• • • խմբագիր •

Ձեր ազգօգուտ թերթին յառաջիկայ
թուովը հետեւալ երկտող ազգարարու-
թիւնս ծանուցանելու բարեհաճելիդ
կը ինդրեմ •

Գաղղիական մատենագրութեան պա-
տիւ բերող թատրիկութեանց մէջէն
Հայ հասարակութեան քմայն ու ճաշա-
կին յարմար հետաքրքրական եւ գեղեցիկ
գարձուածքներով լի, Լոնտայի Աշ-
տարակ անուն հինգ արարուած խաղը,
Էօթէն Նիւ, Ալֆօնս Պոօ, եւ Չարլը լը
Մէթուր, երեք երեւելի հեղինակաց եր-
կատիրութեամբը ի լոյս ընծայած է,

յառաջիկայ երեքշաբթի գիշեր փետրուար
22 ին պիտի ներկայացուի մեծաւ պատ-
րաստութեամբ ի նպաստ ստորագրելոյս •

Խաղին վսեմութիւնը պահելու եւ
հանդիսականաց գոհունակութեան հա-
մար մեծ խնամք ու հոգ տարուած է,
թէ ներկայացման գեղեցիկութեանը, եւ
թէ զգեստուց կանոնաւորութեանը •
Քաջայոյս եւ որ այսչափ ուշագրու-
թեամբ ու խնամք պատրաստուած ե-
րեկոյթ մը թատերասէր հասարակու-
թիւնը խուռն բաղմութեամբ պիտի պա-
տուէ, որոյ փոխարէն կանխաւ կը մա-
տուցանեմ ի մ շնորհակալեքս •

1866 փետրուար 18 •

Յ. ՎԱՐԴՈՎԵԱՆ

Ումարըզ քի, պուլ կիւնքի հալանըն
կիւզէլլիլի, օլունուն մէշուրլուղու,
վէ վարդովեանըն թէշվիզ զըլմնտա
նիլթէթինէ մէպիլ, պուլ ալսալմ մէզքիւր
թէաթթուտա խալլիճէ թէմաշէկեան պուլ-
լունաճագ տրր •

ԻԼԱՆ

Մանգուլմէյի Էֆքեար ալէսէվիյէ
Վարազայի Հափաթիս միւշթէրիլթիլթէ
կէօնտէրիլիպ, վէ 100 նիւսիտ տահա
հագըր գալմըշ օլանլարա 30 նիւսիտ,
վէ 50 նիւսիտ հագըր գալմըշ օլանլարա
15 նիւսիտ, Էվլէլէքի հիսապտան Փազ-
լա վէրիլթէք տիր • Փազաթ 50 նիւսիտ-
տէն Էքսիլ հագըր գալմըշ օլանլարըն,
մագպուզ սէնէտլէրլինտէ իշար զըլմնտա
օլան սայր թէքմիլ օլտուգտա, Էէնիտէն
լալըմ կէլէն պէտիլ իսթէնիլթէք տիր •

Վարազայի Հափաթիսին հէնուզ նէ
հալ քէսպ իտէճէլինէ թէքմիլ պիր գա-
րար վէրիլթէթիլ իտէտէ, չրգարլան նիւս-
իլթէրի Էվլէլէքի կիպի միւշթէրիլթէ
կէօնտէրիլիպ, Մանգուլմէյին լայրգըլա
նիլալմնա կիրիպ, հաթթատա պէշ տէ-
ֆա չրգմայա պաշալանա գատար, Էք-
սիլի անընպա տօլտուրուլաճագ տրր • վէ
թապիլթիլլէ անըն տալիս շիմթիլթէն
սօնրա նիւսիտսի 30 փարայա տաթըրս-
ճագ տրր •

Մանգուլմէյի Էֆքեարա Էէնիտէն միւշ-
թէրի եաղըմայա բաղպէթ իտէնիլթէ,
քէնտիլթէ իսթէմէտիլթէ, Վարազա
կէօնտէրիլթէլլէք տիր •

Վարազաճա վէրիլթէք թէքմիլ գա-
րարը տալիս իլէրուտէ պէյան իտէրիլ •

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՏԷ,
ՊԵԹ-ՕՂԼՈՒՏԱ ՏՕՂՐՈՒ ԵՈՒՏԱ, ՅՈԹՕԿՐԱՆ ԱՊՏՈՒԼԱՆ
ՊԵՐՏԵՐԼԷՐ ԳԱՐԵԼՍԸՆԱ ՆԻՄԵՐՕ 519 •